

# גוט שבת **Gut Sábész**

20. évfolyam 43. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 20:20 • אב תמוז תשע"ח • 2018. 7. 13. • פרשת מטות-מסעי • Szombat kimenetele: 21:38

## A foci világbajnokság zsidó szemmel

Az elmúlt hetekben a világ egy jelentős része focilázban égett: a vébé egymillió látogatót vonzott Oroszországba, közülük tízezeren érkeztek Izraelből, több ezer zsidó turista pedig a világ más vidékeiről. A meccsek helyszínei közelében levő Chábád központok teljes erőbedobással készültek a látogatók rohamára. (Oroszország közel ötven városában élnek lubavicsi küldöttek és tartanak fenn különböző intézményeket).

„Új-Zélandból, Argentínából és Kanadából is sok vendégünk érkezett. Az emberek elsősorban kóser élelmiszerért, vagy imádkozni jöttek” – nyilatkozta Mordechai Weisberg rabbi, a moszkvai Chábád-Lubavics központ igazgatója. A Marina Roscha negyedben levő hétemeletes zsidó közösségi központot a FIFA elnöke, Gianni Infantini is meglátogatta.

A stadionnal szemben álló rosztovi zsinagóga vezetője, *Chaim Danziger* rabbi nagyon örült a vébének. „Errefelé általában csak a rabbi ... tudja, hogyan kell imádkozni. Ezért a helyieknek nagy élmény olyan zsidókkal találkozni, akik éppen a vakációjukat töltik, de közben időt szakítanak arra, hogy eljőjenek a zsinagógába, ahol tfilinben és tálitban imádkoznak”. A főleg Izraelből, Uruguayból és Brazíliából érkező zsidók közül sokan felkeresték az ötödik lubavicsi rebbe, Sálom Dov Ber rabbi sírját a rosztovi zsidó temetőben.

Mint mindenből a világon, a fociból is levonhatunk tanulságokat, ahogy tette azt a lubavicsi Rebbe, Menáchem Mendel Schneerson rabbi 1954-ben, amikor egy bár micva előtt álló fiú kereste fel őt áldásért. A Rebbe megkérdezte a fiút, melyik a

kedvenc sportja, mire ő azt felelte, a foci.

– Szoktál focizni a barátaidal? – kérdezte a Rebbe.

– Igen.

– És szoktad nézni a profik meccseit?

– Hát persze.

– És mi a különbség köztetek és a profik játéka között?

– Az, Rebbe, hogy amikor mi játszunk, az csak játék, amikor a profik játszanak, akkor vérre megy.

– A te szíved olyan, mint egy hatalmas focipálya – mondta a Rebbe mosolyogva. – A két csapat nem más, mint a jécer tov (a jóra való hajlam) és a jécer hárá (ami a rosszra készítet). Amit mostanáig csináltak, az csak játék volt, de mostantól vérre megy a küzdelem. És ne feledd: ahogy a fociban is, a jobb csapat nyer. Ha tényleg akarod, mindig legyőzheted a benned bujkáló jécer hárá.

## ALEFKIDS angol napközi

**2018. augusztus 6-31.**

Hétfőtől–péntekig:

9-17 óra között

Ne csak tanulj, beszélj is angolul! Az AlefKids minőségi gyerekprogramjai nyáron sem szünetelnek! Nyári angol nyelvű napközit indítunk 4-12 éveseknek Óbudán 2018. augusztus 6-31. között szakképzett pedagógusok, angol anyanyelvi tanár vezetésével.

**Akár egy hétre is jelentkezhetsz!**

JELENTKEZÉS:

[alefkids1@gmail.com](mailto:alefkids1@gmail.com)

[www.alefkids.hu](http://www.alefkids.hu)

+36 30 545 1864

Június 30-ig 10% kedvezmény!

Teljes hónap (augusztus 6-31.):

108 000 Ft

Egy tetszőleges hét: 36 000 Ft

## Sóletfesztivál Budapest kóser gasztro-ünnepe

2018-ban negyedik alkalommal kerül megrendezésre a népszerű zsidó gasztrófesztivál a belváros szívében, a Kazinczy utcában. A résztvevők nemcsak négy különböző ország sóletjét, hanem számos más tradicionális zsidó ételt és italt is megkóstolhatnak, ezen túl bepillantást nyerhetnek a kóser konyha és zsidó élet rejtelmeibe. Az EMIH által szervezett egész napos fesztiválon a gasztronómiai élmények mellett élő koncertek, gyermekfoglalkozások, kulturális programok várják az érdeklődőket.

Időpont:

2018. augusztus 26-án,

11-21 óra között

Helyszín: 1075 Budapest,

Kazinczy utca – a Király utca

és Wesselényi utca közötti

szakaszon

A rendezvény ingyenes!

[www.soletfesztival.hu](http://www.soletfesztival.hu)



Chaim Danziger rabbi a rosztovi stadionnál

## Hetiszakas

### A nép hadba vonul

Ezen a héten két hetiszakaszt olvasunk. *Mátot* (4Mózes 30:2–32:42.) szakasza elsősorban a fogadalmak érvényességéről, majd a Midján elleni büntetőexpedícióról szól. Utána összeszámolják a zsákmányt, és abból oadadják a kohanitáknak és a levitáknak a nekik járó részt. Ezek után a hadsereg tisztjei és katonái önkéntesen adakoznak az általuk zsákmányolt ékszerekből, mivel a harcok során egyiküknek sem esett bántódása. Ezután Reuvén és Gád törzsei azt kérik, adják nekik a Transzjordániában elfoglalt területeket,

ahol dús legelők vannak, és ne kelljen átkelniük a Jordánon. Mózes először felháborodik kérésükön, majd beleegyezik, azzal a feltétellel, hogy a két törzs harcképes férfiai vegyenek részt a honfoglaló háborúban.

A negyedik könyv utolsó szakasza – *Mászé* (4Mózes 33–36.) – a pusztaságbeli 40 éves vándorlás térképét rajzolja meg, felsorolja a vezetőik névsorát, akik majd az Országot felosztják a törzsek között és megismétli a menedékvárosok kijelölésének kötelességét.

## Zsidó híradó

### Magyar deportáltak emlékművét avatták fel Lettországbán



*Latorcai Csaba*, az Emberi Erőforrások Minisztériumának közigazgatási államtitkára az MTI-nek adott nyilatkozatában felidézte: több ezer magyar zsidó nőt deportáltak Auschwitzon keresztül Lettországra, jórésztük a munkatáborokban leltek halálra. Beszélt arról is, hogy jelenleg is zajlanak a magyar zsidó áldozatok számát és személyazonosságát vizsgáló lettországi kutatások.

Az emlékmű *Valda Maléja* lett szobrászno alkotása, aki sajnos a szobor átadását már

nem élhette meg. A talpazattal együtt két méter magas emlékmű két, egymásba roskadó női alakot formáz.

Július 4-én tartják a holokauszt lettországi áldozatainak emléknapját: 1941-ben az országot megszálló németek ezen a napon gyűjtötták rá egy zsinagógát a benne imádkozókra. A holokauszt idején mintegy 70 ezer zsidó származású lett embert gyilkoltak meg, valamint 25 ezer nyugat-európai zsidót, akiket a náci ide deportáltak az ország megszállása után.

## Messiási vízió: gyógyír a sivatagban

Dupla hetiszakasunk első felében, a *Mátot* felolvasásának az elején a következő parancsolatot olvassuk: „és meghallja az atya az ő [lányának a] fogadalmát vagy megszorítását, amellyel megkötötte magát!... Ha azonban megtiltja az atya neki, amely napon meghallja, minden fogadalmi és megszorítási, melyekkel megkötötte magát, nem állnak fenn.”<sup>2</sup>

Snéor Zálmán rabbi, a Chábád mozgalom megalapítója, vagy ahogy haszidjai hívták, az Álter rebbe, a fent idézett verset az alábbiak szerint értelmezi<sup>3</sup>: az „atya” kifejezés Istenre, a „lánya” pedig Izrael közösségére utal, míg a „fogadalom” az evilági, fizikai, földi vágyainkat jeleníti meg. Ugyanis, éppen úgy, ahogy egy magunkra vállalt fogadalommal bizonyos kötetmet vállalunk magunkra, pontosan úgy kötnek meg bennünket evilági vágyaink a spirituális szabadságunk elérésében. Ha tehát Isten megtiltja számunkra ezen fogadalom magunkra vételét, az nem más jelent, mint hogy valójában felszabadít ezen terhek, béklyók alól.

A dupla hetiszakas második felének, a *Mászének* a mélyebb

vetületét is a haszid filozófia magyarázatán keresztül érthetjük meg jobban. Ebben a megközelítésben pedig a Másze szakasza – amely a sivatagban megtett vándorlás állomásait sorolja fel – tulajdonképpen az emberi lélek egy állapotát írja körül. A sivatagban szárazság van, ahol nem terem élet. Ez az egyes ember szintjére levetítve azt az állapot tükrözi, amikor a lélek is kiszárad az éltető Istennek, a spiritualitás érzékelésének hiányában, s bolyongva keres magának valami éltető nedvességet az élet sivatagában.

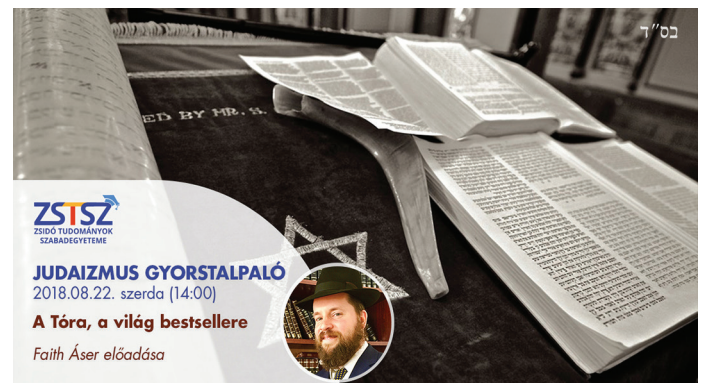
A két magyarázat közti összefüggés világos: Isten már nagyon szeretné, hogy odaadhassa ígért jussunkat, s elküldje a Messiást, hogy általa megváltson minket. És bár ehhez kész minden segítséget megadni, helyettünk nem léphet: nekünk kell kilépni személyes sivatagunkból, hogy a tejjel-mézzel folyó országba érjünk.

*Kovács Jichák*  
rabbinövendék írása

<sup>1</sup> 4Mózes 30:5.

<sup>2</sup> Uo. 30:6.

<sup>3</sup> *Likuté Torá, Mátot*, 85a.



## Imaidők a következő hétre:

**Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga** (VI., Vasvári Pál u. 5.)

**Vasárnap-péntek:** 8.00 Reggeli ima

**Vasárnap-csütörtök:** 20.15 Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban, Károly krt. 20.)

**Péntek:** 18.30 *Hogyan lett Rabbi Ilai egyéni „gyász-szokásaiból” a zsidóság legszomorúbb három hete?* (Faith Áser előadása); 19.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

**Szombat:** 8.45 Hetiszakas-tanulás, 9.15 Reggeli ima, majd *Kidus* 19.45 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

**Óbudai Zsinagóga** (III., Lajos utca 163.)

**Hétfő-péntek (munkanapokon):** 6.30 Reggeli ima

**Péntek:** 19.00 Tanulás

19.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

**Szombat:** 9:15 Hetiszakas a kabbala tükrében 10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

## Velem és a Rebbével történt Lázadóból haszid

1975-ben, hat év kapcsolatot követően Rodney (Dr. Rodney Unterslak) és én összeházasodtunk. Abban az időben semmilyen kapcsolatunk nem volt a zsidósággal. Három évvel az esküvőnk után Rodney-t be akarták sorozni a dél-afrikai hadseregbe.

Akkor már terhes voltam az első gyermekünkkel, így úgy döntöttünk, hogy a sorozás elől Londonba emigrálunk. Londonban közösen béreltünk házat egy házaspárral, Alon és Rena Teegerrel, akik közeli jó barátaink voltak. Ők is Dél-Afrikából költöztek Londonba néhány évvel korábban, és időközben vallásosak lettek.

Csak azzal a feltétellel egyeztek bele abba, hogy odaköltözzünk, hogy mi is kóser konyhát fogunk vezetni, és a jelenlétükben nem szegjük meg a szombati előírásokat. Mindenbe örömmel beleegyeztünk, mert sokat számított nekünk, hogy ismerősök támogatásával kezdhessük meg az életünket egy ismeretlen környezetben. Egyáltalán nem ismertem Londont, és valójában nem is akartam elhagyni Dél-Afrikát, ahol az egész családom élt.

Rodney elkezdett Tóra-előadásokat látogatni Alonnal, és hamarosan megtalálta, amit mindig is keresett. Egyik reggel, mielőtt elment volna tanulni, azt vettem észre, hogy rituálisan megmossa a kezeit, majd ciceszt ölt magára. Nem voltam boldog, mert nem akartam ilyen életet élni. Nem csak elleneztem a dolgot, hanem egyenesen lázadtam ellene. Szombaton direkt leültem tévét nézni, levelet írtam és felhívtam anyámat, csak hogy megszegjem az előírásokat, és ezzel megerősítsem az álláspontomat.

A dolog addig fajult, hogy végül Rodney az egész szombatot a zsinagógában töltötte, csak hogy ne kelljen szembesülnie a

viselkedéssel. Végül Rodney ultimátumot adott: ha nem leszek hajlandó erőfeszítéseket tenni, hogy kipróbáljuk ezt az új életmódot, akkor el fog hagyni. Nagyon komolyan elhatározta magát.

Ezt követően Rodney elutazott a Rebbéhez New Yorkba. Írtam egy levelet, és megkértem,



Jenni Unterslak a johannesburgi Chábád közösség fontos tagja  
évtizedek óta. Az interjú 2014 augusztusában készült.

hogy vigye el neki. A levélben leírtam, hogy mennyire boldogtalan vagyok Londonban, és mennyire boldogtalanak érzem az egész életemet. Nem fogtam vissza magam egyáltalán. Leírtam a Rebbének, hogy rendkívül feldühít, amikor azt látom, hogy az ember, akit annyi ideje ismerek, hirtelen valaki egészen mássá változik át.

Rodney elvitte a levelet, és négy nap múlva a válaszal tért haza. A Rebbe azt írta, hogy megérti az érzéseimet, de mint feleség, rám hárul a feladat, hogy eldöntsem, hol élhetünk boldog családként. Miután meghoztam ezt a döntést, a dolgok jóra fordulnak majd. A sorait gyönyörű áldásokkal zárta, melyekben családi békét, egészséget és sikereket kívánt.

Most már értettem, hogy mit kell tennem a házasságunk megmentéséhez. Ez a levél erőt adott

és elvezetett a családi életünk teljes átformálásához.

Közöltem Rodneyval, hogy vissza akarok költözni Dél-Afrikába, még ha ez azzal is jár, hogy be kell vonulnia a hadseregbe. Ezzel együtt megígérem, hogy komoly erőfeszítéseket teszek, hogy kipróbáljam a vallásos zsidó életet, és részt fogok venni a

laktunk. A legnagyobb azonban az volt, hogy amikor leszálltunk a repülővel, a Chábád közösség küldöttsége ott várt minket a repülőtéren.

Nagy örömmel fogadtam a közösség nyújtotta lehetőségeket. Elkezdtem előadásokat látogatni, és én is legalább annyira elkötelezetté váltam, mint a férjem. Az egész életünk gyökeresen megváltozott.

További tíz év telt el, mire személyesen találkozhattam a Rebbével. New Yorkon utaztam keresztül, és egy ismerősöm elintézte, hogy a Rebbe fogadjon egy rövid találkozó erejéig. A férjemnek szerettem volna áldást kérni, aki rendkívül keményen dolgozott orvosként, minden idejét a gyógyításnak szentelte. Aggódtam, hogy nem sokáig lesz képes tartani ezt a tempót és megsínyli az egészsége.

A találkozóra velem tartott a lányom, Mushky és Shimon Goldman rabbi, aki úgy mutatott be, mint Dr. Rodney felesége. A Rebbe így felelt: „Ismerem Dr. Rodney-t”. Ezután éppen azokat az áldásokat adta, amiket kérni akartam tőle, pedig még ki sem nyitottam a számat.

Ahogy telik az idő, egyre hálásabb vagyok a Rebbének mindazért, amit értünk tett. Mennyire más életünk lett volna, ha akkor nem konzultál velem és nem áraszt el minket az áldásaival. Örökre a Rebbe adósa vagyok, amiért olyan fontos szerepet játszott az életemben és a családom életében.

Jenni Unterslak

**Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.**

**Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:**

[www.youtube.com/alubavicsirebbe](http://www.youtube.com/alubavicsirebbe)

## Kóser konyha

## Csokicsipszes keksz

Párve

3 pohár liszt  
1 csomag sütőpor  
csipetnyi só  
½ pohár olaj  
½ pohár víz vagy narancslé  
1 ¾ pohár cukor  
2 tojás  
1 csomag sütőpor  
4 pohár puffasztott, natúr rizspehely  
1 ½ pohár csokicsipsz (barna vagy barna és fehér)



Az összetevőket a rizspehely és a csokicsipsz kivételével sorban tálba tesszük, és alaposan összekeverjük. A rizspehelyet és a csokicsipszet a legvégén forgatjuk bele a tésztába, még egyszer jól átkeverjük. Nedves kézzel diónyi gombócokat formálunk, és egymástól másfél-két centi távolságban sütőpapírral bélelt sütőtálca rakjuk őket (kb. 90 darab készülhet ebből az adag tésztából). A sütit 180 fokra előmelegítjük, és 12 perc alatt megsütjük a kekszeket.

Ennek a keksznek a hozzávalóit a csokicsipsz kivételével hechser nélkül is megvásárolhatjuk, a csokicsipsz azonban, mivel feldolgozott élelmiszer, kóserági pecsétet igényel. Fontos az is, hogy a tojást ne közvetlenül a tésztára üssük rá, hanem előbb egy pohárba, hogy minden oldalról megvizsgálva meggyőződhessünk arról, hogy nincs benne vércsepp, és csak ez után tegyük a tésztába. Ha vércseppet találunk a tojásban, dobjuk azt ki, és öblítsük ki a poharat, mielőtt a következő tojást feltörjük.

## Mivel áldjuk meg az újszülött lányokat?

Nemrégiben adtunk hírt Feldman Yossi rabbi és Mussie kislánynak születéséről és névadójáról. A kislányt a múlt héten családias hangulatú ünnepségen köszöntötték a barátok és rokonok a nagyszülők, Oberlander Báruch rabbi és Batsheva rebbecen otthonában. Ebből az alkalomból a leánygyermek születésére mondott áldásról szóló írással köszönti második kisunokáját Oberlander rabbi.

Közismert, hogy a kisiúk briszénél (körülmetelés) elhangzik az a mondat, hogy „Ahogy megérett a szövetségkötésre, úgy érjen meg a Tóratanulásra, jócselekedetekre és zsidó házasságra” (Sámuel imája 107. oldal). Hasonlóképpen, amikor egy frissen szült édesanyára és újszülött fiára mondunk áldást a felépülésükért, akkor is ez a formula hangzik el: „... neveljék Tóratanulásra, zsidó házasságra és jócselekedetekre!” (uo. 232. oldal) Egy lány születésénél azonban csak az szerepel, hogy zsidó házasságra és micvákra neveljék – a Tóratanulás nem szerepel benne. A széles körben elterjedt formula háttérében az áll, hogy – ahogy a Talmudban (Kidusim 29a-b.) is szerepel –, a nőknek nem kötelező a Tóratanulás. Most sábeszkor hallottam egy olyan verziót, ami szerint megemlítjük a „Tóratanulásra (löTorá)” is, hozzátéve, hogy „löbáál Torá”, vagyis olyan férjet kívánunk a lánynak, aki sok Tórá-t tanul (lásd Vájáán Jozsef responsum 4. kötet 336. oldal végén, Minchát Jichák responsum 10. kötet 62. fejezet eleje).

A Chábádban ezzel szemben az a szokás, hogy a lányoknak ugyanúgy azt kívánjuk, hogy neveljék Tóratanulásra gyermeküket, mit a fiúknak. Ennek több oka is van. Egyfelől az, hogy a Tóratanulás micvája két részből áll. Az első egy praktikus rész,



**Oberlander Batsheva rebbecen unokájával, Dvorá Léával**

aminek lényege, hogy meg kell tanulni, hogyan kell zsidóként élni és viselkedni: kósert enni, szombatot tartani, öltözködni stb. A Tóratanulásnak ez a gyakorlati része nőkre és férfiakra egyaránt vonatkozik (lásd még Sulchán áruch RSZ 47:10., Hilchot Talmud Torá 1:14.). Ez elvileg egy végleges tanulnivaló, noha természetesen mindig vannak részletek, amikben tovább lehet fejlődni (uo. 2:9.). A Tóratanulás másik része végtelen: ennek lényege, hogy egyre jobban és jobban elmélyüljünk a Tórában,

olyan részeit is megismerve, melyek esetleg nem is vonatkoznak ránk. Például a nem kohénok is megtanulják a papokra vonatkozó micvákat stb. (uo. 2:11.) A Tórában való jártasság célja ugyanis, ahogy az Álter rebbe mondja (Tánjá 4-5. fejezet), az, hogy egyszer csak ott legyen az ember fejében Isten bölcsessége, és azonosuljon azzal a bölcsességgel. Ennek pedig soha nem lehet a végére érni, mert a Tóra olyan hatalmas, mindig el lehet még jobban és jobban mélyülni benne. Ez az a Tóratanulás, ami alól a nők fel vannak mentve.

Egy másik érv amellet, hogy a lányokat megáldjuk a Tóratanulásra az az, hogy háttérrel biztosíthatassanak hozzá. A Talmud (Bráhot 17a., lásd még Hilchot Talmud Torá uo. 1:14.) azt mondja ugyanis, hogy azok a feleségek és édesanyák, akik lehetővé teszik férjeiknek és fiaiknak, hogy Tórá-t tanuljanak, olyanok, mintha ők maguk tanultak volna.

Minderről a Chábád rabbinikus irodalmában az ötödik lubavcsi rebbenél, a Rebbe RáSábnál olvasunk. Amikor megszületett az első lányunokája, Cháná, akkor levélben azt írta: „Őseim [a korábbi rebbe] azt mondták, hogy a kislány születésekor is mondunk jókívánságot Tóratanulásra” (Igrot kodes 1. kötet 210. oldal, 3. kötet 55. oldal).

Kívánom kisunokámnak, Dvorá Léának, hogy nőjön fel Tóratanulásra, zsidó házasságra és sok-sok micvára!

**Oberlander Báruch**

## Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary  
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183  
www.zsido.com / info@zsido.com  
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**  
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**  
**Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia**  
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**  
ISSN 1416-4604

